

Ніколенко С.С.

д.е.н., проф.,

Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський
університет економіки і торгівлі», м. Полтава

Заворотній С.І.

здобувач,

Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський
університет економіки і торгівлі», м. Полтава

ІННОВАЦІЙНІ КЛАСТЕРИ ЯК ФАКТОР КОНКУРЕНТО- СПРОМОЖНОГО РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

На сучасному етапі розвитку економіки саме інноваційні фактори відіграють вирішальну роль у зростанні конкурентоспроможності. У зв'язку з посиленням конкурентної боротьби між країнами інноваційні кластери варто розглядати в якості важливого інноваційного фактора конкурентоспроможного розвитку національної економіки. З огляду на зростання ролі інформації та знань у постіндустріальній економіці інноваційні кластери набувають ще більшої ваги. Відтак інноваційні кластери сприяють формуванню нової інноваційної моделі розвитку економіки, яка характеризується високою конкурентоспроможністю та інвестиційною привабливістю.

Як відомо, конкурентоспроможність країни багато в чому залежить від стадії розвитку її економіки. Виокремлюють три стадії економічного розвитку країни. На першій стадії конкурентні переваги базуються виключно на забезпеченості країни трудовими та природними факторами. На другій – ефективність у виробництві стандартних продуктів і послуг стає основним джерелом конкурентних переваг. На третій – здатність виробляти інноваційні продукти та послуги світового рівня з використанням найбільш передових методів стає основним джерелом конкурентних переваг. Саме на цій стадії інноваційні кластери виступають фактором не лише зростання продуктивності, але й стимулювання інноваційної діяльності [1].

Відомий економіст М. Портер вважав, що конкурентоспроможність країни залежить від здатності її промисловості до інновацій та модернізації. Він акцентував на провідній ролі кластерів у розробленій ним теорії національної та місцевої конкурентоспроможності. Економіку слід розглядати через призму кластерів, оскільки останні краще узгоджуються з характером конкуренції та джерелами досягнення конкурентних переваг [2, с. 168].

Експерти Європейського Союзу (ЄС) під інноваційним кластером розуміють групу незалежних підприємств – інноваційних стартапів, малих, середніх і великих підприємств, а також науково-дослідних організацій, які діють у певній галузі та регіоні і покликані стимулювати інноваційну діяльність шляхом інтенсивної взаємодії, спільного використання потужностей і обміну знаннями та компетенціями, забезпечення внеску у трансфер технологій, створення мереж і поширення інформації між суб'єктами кластера [3, с. 10].

Відтак інноваційний кластер – це система підприємств та організацій, що включає в себе весь інноваційний ланцюжок: від розвитку фундаментальної наукової ідеї до виробництва та реалізації готової інноваційної продукції. При цьому формування мережі стійких зв'язків між усіма учасниками кластера вважається важливою умовою ефективної трансформації винаходів в інновації, а інновацій – у конкурентні переваги.

Світова практика свідчить про те, що рівень розвитку інноваційних кластерів впливає на рівень конкурентоспроможності країни на мікро, мезо- і макрорівні. Інноваційний кластер, будучи конкурентоспроможною системою, є фактором конкурентоспроможного розвитку не лише підприємств і організацій, які до нього входять, але й окремих галузей, економік міст, регіонів і національної економіки загалом (рис. 1). У свою чергу, чим вищий рівень конкурентоспроможності національної економіки, тим більше в ній розвинені інноваційні кластери та інноваційні процеси. Відтак взаємообумовленість і взаємозв'язки між процесами кластеризації, зміцнення конкурентоспроможності та прискорення інноваційної діяльності – це нове економічне явище, що дозволяє протистояти тиску глобальної конкуренції і належно відповідати вимогам національного і регіонального розвитку.

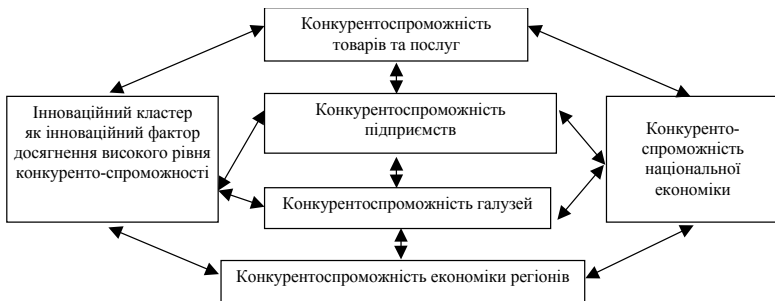

Рис. 1. Взаємозв'язок інноваційного кластера з конкурентоспроможністю національної економіки

Світова практика демонструє те, що інноваційні кластери здійснюють позитивний вплив на конкурентоспроможний розвиток національної економіки. Отже, інноваційні кластери є актуальними та перспективними в Україні з огляду на те, що вони стимулюють конкурентоспроможний розвиток не лише підприємств і організацій, які до них входять, але й галузей, міст, територій, регіонів і врешті-решт всієї національної економіки. Відтак для України доцільно розробити, затвердити й забезпечити реалізацію довгострокової національної стратегії конкурентоспроможності економіки України, в якій має бути відведено вагомe місце проблемі формування інноваційних кластерних структур.

Список використаних джерел

1. Stages of development. — [Електронний ресурс] // The Institute for Strategy and Competitiveness (ISC) – Режим доступу: <http://www.isc.hbs.edu/competitiveness-economic-development/frameworks-and-key-concepts/Pages/shapes-of-development.aspx>.
2. *Портер М.* Конкуренция / М. Портер. – М. : Издат. дом «Вильямс», 2005. – 608 с.
3. Community Framework for State Aid for Research and Development and Innovation(2006/C 323/01) // Official Journal of the European Union. – 2006. – Vol. 49. – 30 December. – 26 p.

Кириленко В.І.

д.е.н., професор

ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ

ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА СУПЕРЕЧНОСТІ

Розуміння сутності та змісту інноваційно-інвестиційного розвитку в сучасному інформаційно-економічному середовищі вимагає врахування двох передумов: по-перше, інформація завжди відігравала в житті людини і суспільства велику роль, тобто це атрибут будь-якої економічної системи; по-друге, лише на певному етапі історичного розвитку інформація виокремлюється в самостійний об'єкт, з приводу якого в силу об'єктивної необхідності у суспільстві виникають еко-